

Vattenplan, remissvar Dnr KS2021/0254

Danderyd är rikt försedd med vattenförekomster. Vi har sjöar, vattendrag och framförallt en lång kuststräcka. Det är en rikedom väl värd att uppskatta och varsamt förvalta. Hot finns det tyvärr flera av. Förorenat dagvatten och klimatförändringar för att nämna två som hotar den biologiska mångfalden andra direkta nyttor för människor i form av bad, fiske och rekreation. Dagvattenföroreningarna ökar, klimatkrisen tilltar och den biologiska mångfalden urholkas allt snabbare. Till och med strandskyddet hotas.

Därför är det så viktigt att kommunen har en vattenplan och nu, äntligen, är den på gång. MP ser med tillfredsställelse att förslaget är välskrivet, innehållsrikt och med många bra åtgärder. Tyvärr är dock alltför många av åtgärderna beroende av att de hörsammas av andra. Att de flesta av de fysiska åtgärderna först behöver utredas är naturligt men det förhöjer osäkerheten om vilka av förslagen som verkligen resulterar i fysiska åtgärder.

Arbetsgruppen har prioriterat vissa åtgärder att utföras senast 2027. Tyvärr är det otillräckligt många för att kunna ge mätbar effekt på vattenkvaliteten mm till 2027. Utgångspunkt för vad som arbetsgruppen har prioriterat är resurstillgången. MP anser att mer resurser behöver tillföras vattenvården i kommunen i kommande budgetar.

Våtmarker

När det gäller att rena dagvatten så är naturliga våtmarker överlägsna jämfört med anlagda våtmarker samt dammar. Därför är det så viktigt att lokalisera, restaurera och vårda de våtmarker som finns nu eller tidigare funnits i Danderyd. Åtgärd nr 43 i Vattenplanen avser detta och bör prioriteras. En viktig princip är att åtgärda så nära föroreningskällan som möjligt. E18, Enebyängens handelsplats och Rinkebyvägen är stora källor idag och behöver extra uppmärksamhet.

Naturliga våtmarker finns eller har funnits bland annat vid Dalkarlskärret, på de öppna markerna mellan Danderydsvägen och Angatyrvägen samt vid Angatyrdammen. Utredningsåtgärder för dessa finns med i Vattenplanen, men är inte prioriterad (åtgärderna 9, 14 och 29). När det gäller åtgärd 9 (Dalkarlskärret) anges dagvattendamm som utredningsuppdrag. Ett bredare förhållningssätt bör vara som utgångspunkt tex våtmark. Nr 14 och 29 avser plats på arrende mark och delvis kyrkans mark och är därför markerad som svår att genomföra. Men förståelse finns förhoppningsvis hos berörda för behovet av att genomföra åtgärderna.

Förslag och synpunkter

Huvuddokumentet

2.4. Nationella mål

Av Sveriges 16 nationella miljökvalitetsmål har 7 pekats ut som berör Vattenplanen. Men fler av målen är relevanta för Vattenplanen. 1. Begränsad klimatpåverkan, 2. Frisk luft, 15. God bebyggd miljö samt 16. Ett rikt växt och djurliv är även mål som mer eller mindre påverkas av en vattenplan. Vattenfrågorna är något som i hög grad påverkar vår tillvaro och hänger nära ihop med andra styrdokument i kommunen som behöver gå hand i hand med varandra.

3.5. Miljöproblem

Övergödning är en av de största föroreningarna av dagvattnet i Danderyd. Orsaken till detta beskrivs bara i allmänna ordalag i samband med graferna under punkt 3.5.1. "Övergödning" (sid 25 ff) med orden "Urbana miljöer och dagvatten". De helt dominerande källorna i Danderyd är trafiken samt jordbruket inkl hästhållning. Det borde framgå tydligare av Vattenplanen i avsnitt 3.5.

5.2. Generella principer

Trafiken anges inte explicit i avsnitt 5.2.1. (övergödning) trots dess dominerande påverkan. Likaså är fordonstrafiken en dominerande källa till 5.2.2 (miljögifter) utan att nämnas.

5.5. Åtgärdslista för en förbättrad vattenkvalitet i Danderyd

Det är bra att planen prioriterar åtgärder för Nora å mellan E18 och kulverten (åtgärd 1a och b), den förmodligen mest strategiska platsen i kommunen att hantera såväl stora mängder förorenat dagvatten som stora vattenmängder vid skyfall. Det hade varit önskvärt att öppna upp hela kulverten till Kvarnparken men det kräver alltför stora ingrepp i befintlig bebyggelse.

Endast 20 av de mer än 50 föreslagna åtgärderna avses att genomföras under de närmsta sex åren och därvid är de flesta (12 st) "mjuka" dvs information, påverkan etc vars utfall är beroende av andra och därmed högst ovisst. Av de 8 återstående "fysiska åtgärderna" är det bara 1 åtgärd (nr 1) som avser direkt genomförande, övriga 7 åtgärder är utredningar som kan leda till fysisk åtgärd och är därmed också osäkra om och när de genomförs.

I bilaga 2 "Samtliga fysiska åtgärder" (karta) markeras 28 punkter (varav några saknas i bilaga 1) inkl åtgärder efter 2027 men av dessa är endast några få direkta förslag till genomförande, övriga ska först utredas.

Lilla Värtan är enligt Vattenplanen den mest förorenade vattenförekomsten av dagvatten i Danderyd. Trots det är det bara 2 åtgärder av alla åtgärder som direkt avser Lilla Värtan varav den ena (nr 22) är utredning och den andra (13) är en "pådrivande" åtgärd. Här borde det funnits fler konkreta fysiska åtgärder i förslaget.

Mikroplaster från konstgräs, trafiken mm är ett relativt nytt problem i dagvattnet som borde uppmärksammas mer i vattenplanen. Framförallt granulat från idrottsplatser med konstgräs har goda förutsättningar att kunna omhändertas "nära källan". Rekommendationer finns men det borde tydliggöras mer i vattenplanen om förekomsten samt finnas med bland åtgärderna.

Vattenförekomsternas betydelse som habitat för växter och djurliv är en del av de vattenvårdande insatserna. Längs med Edsvikens stränder är vassarna viktiga för många sjöfåglars häckning. Vassarna är även betydelsefulla för att binda upp sediment samt näringsämnen tex kväve. Vassarna behöver skyddas bättre.

En annan åtgärd som saknas är att sätta mål för vad varje vattenförekomst ska uppnå för ändamål förutom reningsgrad, tex vara habitat för växter och djur, tillgänglighet och naturupplevelse för besökare eller som badplats. Se förslag nr 60 nedan.

Enligt EU vattendirektiv (Weser Domen) får en bra vattenförekomst inte försämrats och en sämre måste åtgärdas.

6. Implementering och genomförande

Bland nyckeltalen finns "antal informationsinsatser" men inget nyckeltal som visar vad som har genomförts som fysiska åtgärder. Uppföljning är grundläggande för att kunna utvärdera åtgärder. Förutom provtagningsresultat bör även nyckeltal finnas som redovisar hur mycket som gjorts t ex vad som gjorts, var det skett och vilken omfattning (area, volym etc).

7. Konsekvensanalys

"Utredande åtgärder som leder till fysiska åtgärder" (sid 49).

Trafikdagvatten identifieras som en stor bidragande källa till föroreningar i planen.

Rening ska ske så nära källan som möjligt. Förutom de tre strategiska platserna som nämnts ovan: E18 och Enebyängens handelsplats (åtgärd 9) och E18 vid Danderyds kyrka (åtgärd 1 och 29) bör även fogas trafikplatsen vid Inverness (infarten till Invernessområdet) där stora mängder förorenat dagvatten från trafiken går orenat ut i Stocksundet (åtgärd 35).

Av dessa är endast åtgärd 1 prioriterad i planen.

Alla åtgärder (nr 2 och 26) i anslutning till Nora träsk är angelägna eftersom det är sista anhalten innan Edsviken.

"Konsekvenser" (sid 49).

Fler öppna vattenytor bidrar till ett bättre mikroklimat samt gynnar den biologiska mångfalden.

Som negativ konsekvens nämns kostnaderna för genomförande men sett ur ett samhällsekonomiskt helhetsperspektiv lönar det sig att genomföra åtgärderna. Markbehovet nämns även som ett problem och det är ett beklagligt faktum att kommunen genom att tillåta olämpliga etableringar dels omöjliggjort viktiga insatsområden och dels ökat risken för översvämningssproblem för fastigheter.

Slutorden (sid 52)

"Vattenvård börjar på land", förvisso men dessförinnan krävs politiska beslut så vattenvården börjar i praktiken redan i fullmäktigesalen och hos övriga beslutande organ i kommunen.

Bilaga 1 Åtgärder

Åtgärdsnumreringen är svår att följa och förstå när man vill hitta texterna i bilaga 1 för åtgärderna på kartan i bilaga 2. Likaså när man ska hänvisa till de olika åtgärderna.

Kommentarer och förslag till utvalda åtgärder

Nr 57 Kantstensläpp

Att låta vägvatten infiltrera på plats vid lokalgator har länge förordats i kommunen, ändå fortsätter man att anlägga kantsten där det inte behövs.

Åtgärd nr 40 Övergödning av sjöarna

Åtgärden behöver prioriteras att genomföras i närtid så att sjöarna om möjlighet om lämpligt kan återfå sin forna status och användbarhet, tex bad, fiske, fågellokal, etc.

Nr 41 Provtagning

En åtgärd som borde varit självklar för länge sedan. En grundläggande åtgärd som bör starta från dag 1.

Nr 43 Planeringsunderlag för fler våtmarker

Miljönyttan borde vara grön eftersom våtmarker är förmodligen bästa reningskällan, speciellt om de anläggs där naturliga förutsättningar finns sedan tidigare. Prioritera åtgärden!

Nr 46 Arrendeavtal

Åkermark, golfbanor och idrottsplatser borde vara befriade från giftiga ogräsmedel, konstgödning och mikroplatser. Åtgärden har bedömts som hög genomförbarhet och bör därför prioriteras.

Åtgärd 9 Dalkarlskärret

Se kommentar ovan, inte bara en damm utan även t ex våtmark och översilning bör utredas. Prioritera åtgärden!

Nr 32 Sänke nära utloppet Mörbytunneln.

Eftersom både miljönytta och genomförbarhet är grönt borde åtgärden prioriteras.

Nr 33 Danderyds sjukhus – Edsviken

Oklart vilken typ av åtgärd det avser och på vilken plats. Enligt kartan ser det ut att vara på/nära "sjukhusängen" möjligen där en parkeringsplats byggdes utan bygglov. Viktigt att beakta behoven av markyta för rekreation där men rätt utförd kan det bli bra. Den olovliga parkeringsplatsen ska bort. Sjukhuset borde ta större eget ansvar för bättre dagvattenhantering.

Nr 34 Dagvattenmagasin under parkeringsyta

Otydligt om placeringen, på kartan (bilaga 2) ser det ut att vara vid byggnad. Förmodligen är avsikten att placera den vid den permanenta eller olovliga parkeringen bredvid fd helikopterplattan. Oklart hur avrinning ska kunna ske naturligt till Edsviken vid sådan placering, kräver förmodligen pumpning. Ger lite reningseffekt och ingen nytta som fördröjning eftersom det ligger bredvid Edsviken.

Nr 26 Skärmbassäng vid Nora träsk

Alla åtgärder som renar dagvattnet innan utloppet i Edsviken är angelägna. Oklart på vilket sätt villabebyggelse och Nora torg skulle påverkas.

Nr 29 Dike Danderydsvägen-Angatyrvägen

Rödmarkerad som genomförbarhet. Det finns redan ett dike där så det borde inte vara ett alltför stort ingrepp på markområdet på sidorna av dike för att åstadkomma ett neandrande vattendrag och/eller våtmark. Åtgärden borde vara prioriterad!

Nr 60 (ny åtgärd) Mål för varje vattenförekomst

En åtgärd som kategoriserar respektive vattenförekomst och sätter mål skulle underlätta förarbete och kommunikation om vad som ska ske.

Bilaga 2 Karta

Kartan innehåller åtgärder som saknas i bilaga 1 (nr 3, 11, 30, 31, 39, 42, 54).

Slutord

Det är ett bra remissförslag med många informativa inslag om kommunens vattenförekomster och många åtgärdsförslag men med vissa brister. Största problemet är att det är så få "skarpa" förslag om att genomföra fysiska åtgärder till 2027. Med tanke på att beslut togs i Kommunfullmäktige för ca tio år sedan om att en vattenplan (Blåplan) skulle tas fram borde mer ha åstadkommit när det gäller både genomförda åtgärder och fler skarpa förslag i planen.

Danderyd den 30 september 2021

Miljöpartiet de gröna i Danderyd
genom

Kjell Rosén